

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/41/2015
Identifikačné číslo spisu:	1311010018
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Krajčovič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1311010018.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 28. júla 2015 v Bratislave v trestnej veci obvineného B. C. , pre prečin neoprávneného zásahu do práva domu, bytu alebo nebytového priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák., o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 17. októbra 2014, sp. zn. 1 To 83/2012, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného B. C. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III, z 9. februára 2012, sp. zn. 46 T 4/2011, bol obvinený B. C. uznaný za vinného zo spáchania prečinu neoprávneného zásahu do práva domu, bytu alebo nebytového priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b/ Tr. zák. na skutkovom základe, že

v čase od júna 2007 do presne nezisteného času v decembri 2009 v Bratislave na ul. C. V. X po skolaudovaní rodinného domu v mesiaci jún 2007 M. C. v tom čase manželke, nedovolil sa presťahovať do domu, ktorého bola bezpodielovým spoluvlastníkom, pričom M. C. spolu s ich dcérou J. C. v uvedenom dome v období od augusta roku 2007 do decembra 2007 niekoľkokrát na pár dní prespali vždy v prítomnosti B. C., pričom počas celého tohto obdobia od júna 2007 do decembra 2007 nemala M. C. vlastné kľúče od domu, nakoľko jej ich B. C. odmietol dať, taktiež B. C. rozhodoval o tom, kedy a ako dlho sa môže M. C. s dcérou, v uvedenom dome zdržiavať, odmietol M. C. dobrovoľne pustiť do domu, v ktorom sa mohla zdržiavať len za jeho prítomnosti a s jeho súhlasom aj s dcérou, taktiež nedostatočne vykuroval dom, čím takto svojím konaním poškodenej M. C. ako oprávnenej osobe bránil v užívaní domu, ktorého bola v tom čase spoluvlastníčkou tým, že jej odmietol dať kľúče od domu a tak jej znemožnil prístup do domu.

Za to bol odsúdený na peňažný trest vo výmere 400 eur za súčasného uloženia náhradného trestu

odňatia slobody vo výmere 2 mesiace.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 17. októbra 2012, sp. zn. 1 To 83/2012, postupom podľa § 319 Tr. por., zamietol odvolanie obvineného B. C. ako nedôvodné.

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Bratislave podal obvinený B. C. prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo 14. mája 2013, sp. zn. 2 Tdo 16/2013, postupom podľa § 382 písm. f/ Tr. por. dovolanie obvineného Jozefa Konečného odmietol.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 15. apríla 2015, sp. zn. II. ÚS 529/2013, rozhodol o tom, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Tdo 16/2013, zo 14. mája 2013 boli porušené základné práva B. C. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd zrušil označené uznesenie najvyššieho súdu a vec tomuto vrátil na ďalšie konanie.

Vec sa nachádza v štádiu, kedy je najvyšší súd povinný opätovne konať o dovolaní podanom obvineným B. C. 15. februára 2013. V dovolaní obvinený argumentuje nasledovne:

„Dovolanie podávam z dôvodu uvedeného v ust. § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., pretože v konaní pred Okresným súdom Bratislava III bol rozsudkom sp. zn. 46T 4/2011 z 09.02.2012 uznaný za vinného z prečinu podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., hoci mal byť spod obžaloby oslobodený podľa § 285 písm. b) Tr. por., a toto pochybenie nebolo napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1To/83/2012, lebo odvolací súd podľa § 319 Tr. por. odvolanie obžalovaného zamietol, pričom toto porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie odsúdeného, pričom tieto rozhodnutia súdov boli založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, v dôsledku čoho bol uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1To/83/2012 zo 17.10.2012 porušený zákon v ustanovení § 2 ods. 12 Tr. por. a v ustanovení § 319 Tr. por. a v konaní, ktoré mu predchádzalo v ustanovení § 2 ods. 12 Tr. por. a v ustanovení § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., a to v neprospech odsúdeného.“. Obvinený vysvetlil, že: „Skutok, ktorý je predmetom konania nenapĺňa zákonné znaky prečinu podľa § 218 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. Takýto záver potvrdzuje okrem skutočností, ktoré sú obsahom popisu skutku aj ďalšie skutkové okolnosti, ktoré sú významné pre hodnotenie, či skutok, ktorý je predmetom konania spĺňa hmotnoprávne a procesnoprávne predpoklady trestného činu ako to predpokladá zákon.“. Podľa dovolateľa sa posudzovanom prípade jedná o rýdzo občianskoprávne vzťahy a spory medzi bývalými manželmi, ktoré sú upravené osobitým zákonom (§ 143 a nasl. Občianskeho zákonníka). Narušené vzťahy a spory takéhoto charakteru je predovšetkým riešiť v občianskoprávnom konaní a nezneužívať prostriedky trestného práva k takýmto účelom. Ďalej poukázal na to, že v skutku popísané konanie neobsahuje takú skutkovú okolnosť, ktorá by zodpovedala zákonnému pojmovému znaku skutkovej podstaty posudzovaného prečinu spočívajúceho v neoprávnenom bránení v užívaní domu alebo bytu oprávnenej osobe. Vysvetlil, že medzi ním a poškodenou ide jednoznačne

o vzťahy a spory, ktoré majú rýdzo súkromnoprávny základ a vzhľadom na to prostriedky trestného práva môžu byť použité len ako "ultima ratio", ak už boli vyčerpané, boli neúčinné alebo zjavne nevhodné alebo neexistujú prostriedky iných právnych odvetví na riešenie takýchto občianskoprávnych sporov. Skutkové okolnosti, ktoré tvoria obsah skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku, a to že obžalovaný údajne poškodenej nedovolil presťahovať sa do domu, odmietol jej dať kľúče, rozhodoval o tom, kedy a za akých okolností sa môže zdržiavať v dome a tiež, že nedostatočne vykuroval dom, nie sú takými zákonnými okolnosťami, ktoré by bránili oprávnenej osobe v riadnom užívaní domu ako to upravuje ustanovenie § 218 ods. 1 Tr. zák. V prípade dôsledného hodnotenia zadovážených dôkazov a po náležitom a správnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu mal prvostupňový súd postupovať v zmysle § 285 písm. b) Tr. por. a dovolateľa mal spod obžaloby oslobodiť. V závere dovolania navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 To/83/2012 zo 17. októbra 2012 bol porušený zákon v ustanovení § 2 ods. 12 Tr. por. a v ustanovení § 319 Tr. por. a v konaní, ktoré mu predchádzalo v ustanovení § 2

ods. 12 Tr. por. a v ustanovení § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., a to v neprospech odsúdeného B. C.. Ďalej navrhol, aby najvyšší súd podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil označené uznesenie Krajského súdu v Bratislave, rozsudok Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 46 T 4/2011 z 09. februára 2012 v celom rozsahu, a aby prikázal Krajskému súdu v Bratislave vec znovu prerokovať a rozhodnúť a súčasne nariadiť, aby súd rozhodol v inom zložení senátu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.), obsahuje odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a dospel k záveru, že nie je možné o dovolaní rozhodnúť v súlade s návrhom obvineného, pretože je zrejmé, že neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

K dovolateľom označenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. najvyšší súd poznamenáva, že v rámci dovolacieho konania nie je prípustné preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.). Skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené tzn., či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Preto nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov, nakoľko toto sú otázky upravené normami procesného práva, nie hmotným právom. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na to, nemôže najvyšší súd spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov. Dovolací súd však môže pri posudzovaní tohto dovolacieho dôvodu hodnotiť závažnosť (vyššiu než nepatrnú) prečinu (§ 10 ods. 2 Tr. zák.) a opierať sa pritom o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku - ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Tr. por. Obvinený v rámci podaného dovolania argumentoval princípom ultima ratio a v dôsledku toho nesprávnym použitím prostriedkov trestného práva na jeho prípad, ktorý je len občianskoprávnym sporom medzi ním a teraz už bývalou manželkou.

Najvyšší súd po preskúmaní predloženého spisového materiálu dospel k záveru, že okresný i krajský súd konali vo veci obvineného B. C. v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretovali a aplikovali správne, ich úvahy vychádzali z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. S ohľadom na správnu aplikáciu príslušných hmotnoprávných a procesnoprávných zákonných ustanovení sú rozhodnutia súdov nižšieho stupňa, ktoré tvoria jednotu, aj náležité, zrozumiteľné a presvedčivo odôvodnené. Najmä krajský súd v jeho uznesení spôsobom zodpovedajúcim potrebám trestného konania reflektoval na obvineným vznesené obhajobné tvrdenia a ním uvádzané pochybenia v rozhodnutí okresného súdu, ku ktorým v primeranej miere odôvodnil svoje úvahy opierajúc sa o skutkové zistenia plynúce z vykonaného dokazovania a z nich odvodené právne závery.

K princípu ultima ratio najvyšší súd uvádza, že pokiaľ zákonodarná moc označila určité konanie za protiprávne (zločiny a obzvlášť závažné zločiny) bez možnosti úvah, či za istých okolností (pri prečine materiálny korektív) protiprávnym nie sú, potom i súdna moc musí rešpektovať vôľu zákonodarcu. Ak by súdna moc „oslobodzovala“ zločiny a obzvlášť závažné zločiny s odkazom na princíp ultima ratio, potom by sa mohla harmónia vzájomnej kontroly a rozdelenia právomoci zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci narušiť, pretože súdna moc by sama tvorila, resp. pretvárala zákony v rozpore s tým, ako ich prijala zákonodarná moc. Preto aj aplikácia princípu ultima ratio v trestnom konaní musí mať isté pravidlá, ktoré nemôžu byť založené na svojvoľnom výklade zákona súdom. Z toho vyplýva, že princíp ultima ratio možno aplikovať v rámci trestného konania vždy len v súlade s ustanoveniami Trestného zákona a Trestného poriadku.

Najvyšší súd už vyslovil (R 96/2014), že princíp ultima ratio možno uplatniť len prostredníctvom

materiálneho korektívu § 10 ods. 2 Tr. zák., teda len pri prečinoch. Toto pravidlo je vo vzťahu k prečinom plne opodstatnené, pretože súdna moc na aplikáciu princípu ultima ratio použila zákonodarcom deklarovanú možnosť za istých okolností nepovažovať za protiprávne konanie, ktoré sa ako protiprávne javí z dôvodu naplnenia všetkých formálnych znakov skutkovej podstaty konkrétneho prečinu.

V predmetnej veci najvyšší súd skúmal, či konaním obvineného B. C. tvoriacim skutkovú vetu odsudzujúceho rozsudku boli naplnené všetky t. j. formálne i materiálne znaky skutkovej podstaty prečinu neoprávneného zásahu do práva domu, bytu alebo nebytového priestoru podľa § 218 ods. 1 ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák. a dospel k záveru, že áno. Tu najvyšší súd poukazuje na znenie § 8 Tr. zák., podľa ktorého trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pojmom znaky uvedené v tomto zákone sa rozumejú znaky objektívnej a subjektívnej povahy, ktoré tvoria tzv. skutkovú podstatu trestného činu (súhrnných znakov, ktoré charakterizujú ľudské konanie a jeho následok ako trestný čin), pričom všetky sú rovnako nevyhnutné a rovnocenné.

Z hľadiska obsahu, každá skutková podstata trestného činu vyjadruje všetky podstatné znaky a črty nevyhnutné na posúdenie, či konkrétny spáchaný skutok možno pokladať za trestný čin. Ide o súhrn znakov možných ľudských aktivít, ktorých splnením vzniká trestná spornosť. Znaky trestných činov uvedené v Trestnom zákone vyjadrujú možnosť vzniku takto klasifikovaných skutkov (predvídanie možnosti vzniku), ako aj nevyhnutnosť podradiť ich pod príslušné skutkové podstaty trestných činov a použiť právne následky uvedené v Trestnom zákone. Súhrn skutkových znakov jednotlivých skutkových podstát trestných činov odráža konkrétny skutok kvantity a kvality. Trestná zodpovednosť vzniká na základe existencie spáchaného skutku, ktorý vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu. Okrem obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorými sú objekt (záujem, hodnota, či spoločenský vzťah chránený trestným právom), objektívna stránka (konanie vrátane opomenutia, následok a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom), subjekt (páchateľ) a subjektívna stránka (zavinenie, niekedy aj pohnútky - motív) sa na vyvodenie trestnej zodpovednosti pri prečine vyžaduje aj naplnenie tzv. materiálneho korektívu, ktorý je vyjadrení v ustanovení § 10 ods. 2 Tr. zák. - nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolností za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná. Materiálny korektív predstavuje výnimku z formálneho chápania kategórie trestných činov. Jednou z podmienok, ktorá musí byť splnená na to, aby určité protiprávne konanie (skutok) mohlo byť kvalifikované ako konkrétny prečin, je v zmysle § 10 ods. 2 Tr. zák. aj pozitívny záver o tom, že závažnosť konania, ktoré inak z formálneho hľadiska napĺňa znaky skutkovej podstaty nejakého prečinu je vyššia ako nepatrná. Stupeň závažnosti činu má zásadný význam pre rozhodnutie o základnej otázke trestného konania (otázke viny a trestu).

Na posúdenie závažnosti určitého protispoločenského konania majú vplyv a závažnosť prečinu určujú nasledovné skutočnosti:

a/ spôsob vykonania činu a jeho následky,

b/ okolností, za ktorých bol čin spáchaný (pôjde najmä o poľahčujúce a pritŕžujúce okolnosti - § 36 a § 37 Tr. zák.),

c/ miera zavinenia a pohnútky páchatel'a.

Kritériá, pomocou ktorých sa určuje závažnosť prečinu, sa týkajú konania a následku (test objektívnej stránky) a miery zavinenia v prípade pohnútky (t. j. subjektívnej stránky) sú také rôzne a premenlivé, že pomocou nich možno v konkrétnom prípade dostatočne rozlíšiť stupeň závažnosti spáchaného prečinu, resp. činu vykazujúceho znaky prečinu. Uvedené kritériá pritom nemožno hodnotiť izolovane, ale v ich súhrne bez toho, aby niektoré boli preceňované na úkor iných. Závažnosť niektorého protispoločenského konania býva spravidla deliacou čiarou medzi trestným činom a priestupkom.

V predmetnej veci najvyšší súd dospel k záveru, že obvinený B. C. svojím konaním uvedeným v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku naplnil všetky t. j. formálne i materiálne znaky skutkovej podstaty prečinu neoprávneného zásahu do práva domu, bytu alebo nebytového priestoru podľa § 218

ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák.

V skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku vymedzené konanie obvineného spočíva v dlhodobom „nedovolení presťahovať sa do domu“ oprávnenej osobe, „nedaní kľúčov od domu“ oprávnenej osobe, „odmietnutí dobrovoľne pustiť“ oprávnenú osobu do domu, „odmietnutím dať kľúče od domu“ oprávnenej osobe, napĺňa objektívnu stránku skutkovej podstaty stíhaného prečinu a vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, najmä na spôsob vykonania činu, nepochybne aj subjektívnu stránku tohto prečinu.

Najvyšší súd sa nestotožnil s názormi dovolateľa, že jeho konanie nenapĺňa zákonné znaky prečinu s ohľadom na princíp ultima ratio, a teda s ohľadom na materiálne ponímanie trestného konania ako konania subsidiárneho k (v tomto prípade) občianskoprávnemu konaniu.

Obvinený dlhodobo - viac ako 2 roky - neoprávnene bránil svojej manželke (aj ich dcére) pokojne a riadne užívať svoje vlastníctvo, a keď už umožnil vstup do domu, tak im zneprijemňoval pobyt napr. nedostatočným vykurovaním domu, či rozhodovaním o čase a dĺžke pobytu v dome. Motívom bolo nepochybne odradiť manželku od nárokovateľnej možnosti bývať v dome, ale i od nárokovania si majetkového podielu z domu a v neposlednom rade i realizovanie svojho nerušeného užívania domu v spoločnosti priateľky. Všetky okolnosti prípadu v súhrne dosiahli takú intenzitu závažnosti, ktorá napĺňa i materiálny korektív stíhaného prečinu.

Preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.